

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

מסורת הש"ס

א) (צ"ק פא: 3) תוספתא
פ"ג ה"ח, ג) תוספתא פ"ג
הט"ו, ד) תוספתא פ"ג ה"ט,

תורה אור השלם

אבל עד פרסה אבל דרך פחות
מפרסה אין נרץ להפסל תפלה
זו: רב ששם מחזר עינים הוה:
ואילו הכוונת טוב אל תפסל רע. ואילו
ואולי יכול להפסל מעומד שהרי
הצבורים עומדת לא אקרא רע
להפסל מהלך ואש"פ שמונה: ובי
מתי לבינים בני מחדר לללוי.
שהרי לא הפסל כלום מחדר
י"ח: שאין דעוה משיבם עליו.
שקשה עליו עובד הדך: לבוין
אם הרוחות. לזד אף ישראל
דבבעין לחימר חל שכל פונים
לזד אחורי בים הכפורים. ממרד
העור: היו י"א אמה חזר מכותל
בית קדש הקדשים לכותל מערבי
של עזרה והעומד שם מחזיר פניו
לבים הכפורים למזרח: הוו מקדמי.
קודם היום: בקרוין ובפסיפס.
איכה דעומות דמלי: קורא ק"ש.
יימחן עד שגיג זמן ק"ש ויקראנה
ואח"כ יתפסל: תפלה מעומד

עדיף. שינוי לכיון אחר לנו לפיכך
מקדימין להתפלא על מנהג
בנינו שלא יטערו להתפלל בדרך
במהלך: **בשכסא דרגלא**. שלפני
פסח *ועזרת וקובות, ומימרח בעירו
ומר וזערה בעירו היו הדרגשים
ושחרות היו העם הולכים לבית
המדרש וכשמגיע זמן ק"ש קורין
והדרגשן דורש והעם נשמעים
ומתפללים איש איש לבדו ולכן
הם היו מתקפצין להם * שחרית
קודם שילכו לבית המדרש וקורין
ק"ש ומתפללים בקהילה גזולה
לפניהם וזו היתה המנהג

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אטוב וכו' לא
היו יוצאין מלל בתפלה דיום
כיון דעדיין אינו יום:

גליון הש"ס

גמ' היה קובד אחריו בית
הכבוד. פי' נרצחו יונה
פי' דף ו' פ"א וכדף הספר
דף ה' פי' רש"י ו"ה
בשבתא דרנלא וכו' ועצרת.
פי' לעיל י"ז פ"ב נרצחו ד"ה
שבתא ומס' שם ד"ה תרי
דמני:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"י ש' הוסיף,
והיה נמי לא עבד עובדא
כ"ח. אלא משום מהות
טוב וכו'. שבלאו הכי היה
לו לעמוד להמתין לר"ח.
ג. בתוס' ר"י ש' הוסיף, כי
שהולך רכוב על בהמה
שהולך לצרכו. ג. בתוס'
ר"י ש' כתב, דאפי' ר' אשי
דבסמך לא פליג עליהו
אלא לא חזין לרבנן
קשישי הוא דקאמר.

רב ניסים גאון

מילא. לאחר בית המדרש עד
שחפסלו: ולעבד מר כצבוס דשמואל
והו. שחפסלנין קודם היום צביהם
מעמוד ולא תבטל נרן צפונות
ומשו. ממקד גבולה תפלה כיון
דמלנו קודם ק"ש לא קפדי: לא
חיוין לכו לרבנן קשיי מין דעבדי
סבי. שקידמו תפלה לקריאת שמע
הלכו כיון דממתינן מפלה עד
ומן ק"ש מזהו למקד תפלה אחר
גבולה לפיכך מחפלו מיושב במקומו
ולפי שאין דעמו מיושבסת עליו כ"כ
דפי שחן לתזור והוא תפלה צביהו:
מתרג' אין תפלה המוספין אלא
בבב עיר. לא תקיט אלא
בצבור. חב עיר חבורה העיר.
אכל לא ליחיד: משמו. של
דראב"ע: כל מקום בו. ובגמ'
פרק היט מ"ק אלינא דראב"ע:
גמ' יחד שכן בבב עיר. יחד
הדר צביה שאין שם עשרה לחין
אלינא דרבי אלעזר דאמר לא תקיט

٧

עין משפט
נר מצוה

א ב טוועט אים אן
עפן:
א ב ג טוועט אים עפן ד:
א ב ד ה מיי מיט מאל
מאלה הייט (עפנין)
טוועט אים עפן א:
א ב ד מיי מיט אים אלס א
אונט עפן יט טור
טוועט אונט אן ד עפן ד:
א ב ד מיי אים אלס א
טוועט אים עפן א:
א ב ד מיי אים אלס א
טוועט אים עפן א:
א ב ד מיי מיט אים אלס
(1) טוועט אונט אן פט
עפן א (און ד עפן א):
א ב ג טוועט אונט אן רטו
עפן א:

רבינו חננאל

[illegible]

דך קאי ורד ששט אמר אפי' מהלך
מיהו בתוספת פסק ה"י יתקף דר
דבר תחלה ערפא לי ית טפ:
ותפלה צדקה. תימנה לימא דליכא
ביניהו דתפלה קצרה איז מתפלל
אלה במקום סענה והיניחו מתפלל
אפילו שלח תפלה סענה ויאל
דחי קא בעי מאי ביניהו כל א'
בתקומת תפלה קצרה במקום סענה
והיניחו שלח במקום סענה:
הלכה כרבי. שלח ירד למטה
ואפי' שלח במקום סענה
ואפילו בתהליך מתפלל ואיזו דרך
להחזיר פניו כנגד ירושלים:

היה עומד בח"י יבין כנגד ארץ
ישראל. וליג' לכו להטנו קלי
דקמנו סיפא היה עומד במורה
מחזיר פניו למערב:
לתלפיות תל שכל פיות פונים
בו. ובסך שמעמחא
ק"ל וכן מסקין בלא יחסור (כ"ב דה)
דקמנו אמן דקיימון לנפוט
דא"י אדרימון ולא כהני אמוראי
לנעיל (סס) דלפניו אי השכינה במורה
או במערב עשויי אט מעברה של
א"י על ק אט פונין למורה:

אכזה דשמואל ולי' הו' מקדמי
ופצלו. פירש רמ"י קודם
עמוד השער ולא גרסה דלס' ק' לא
הי' יוצאין ב' כלל (ב) דעדני' מיט' כי
כן גרסה כפי' ר"ח דמשעלה עמוד
השער קאמר והו' מקדמי קודם הכן
החמה קאמר ועדיין מיט' עיקר וכן
תפלו: **מסמך** נאולה **חפשה**
ערף. מלהתפלט מעמוד והכי
פסקו צבי"ה הלכה כר"ס' בן אלעזר
ומשמע דר"ח ברכות מותר להשתמש
בדבר מתבאר ואין צורך לעמוד
וא"ס ומ"ס מבינינו דמסקינן לעיל
דמעמוד דוקא וי"ל דשאי' בינינו
שאי' קצרה ואין כחן בטול רב
כ"כ כמו צבי"ח ברכות ועוד פירש
הר"ס ודבא כי הדר לציניה מללי
מעמוד דלאמרינן בסמוך רב אשי
מללי צהדי צבורא מיושב דמי
לקרות ק"ה בשמעו וכי חסד לציני'
מללי מעמוד ור"ח פסק כצורה
דשמואל ולי' ומיהו מדקאמרי' רב אשי
לא חיוני לרבנן קשישי דקא עבדי
הכי משמע דלין הלכה כרומס:
ה"ק

לצפון בצפון מחזור פניו לדרום
י א"ר אבין ואיתמא ר' אבינא
ות תל שכל פיות פונים בו:
ורוחא הוה מקומי ומצלי וכי
דתניא ה'השכים לצאת לדרך
וקורא בה ובשיגע זמן ק"ש
ולל ובשיגע זמן ק"ש קורא
ומתפלל כדי שיסמך גאולה
וקומד עדיף ומר סבר מסמך
מכפי כי עשרה בשבתא
מצלי בהדי צבורא ביחד
וקומד אמרי ליה רבנן ולעביד
לי מלתא ולעביד מר כאבוא
בגן קשישי מינן דעבדי הכי:
המוספין אלא כתבר עיי
וזמר משמו כל מקום שיש שם
יהודה היינו ת"ק איכא ביניהו
סבר חייב א"ר הונא בר חיננא
משום רבב"ע א"ל רב חייא בר
צלנינא צלותא דמוספין ביחד
בגוהרעא

אז במקום עשרה שלים לצור פוערו:
בנהרדעא

התפלה:
נלשון
והיב' מצלי' לה
וקייל כרע שש'
חסד' וק ר' חלפס'
מא' איבא בין חבנינו
נפשיה בהדי צבורא היכי
מלפניך ה' אלהינו שתוליכנו
אימת מצלי' אמר רבי יעקב
דא "משעה שמהלך בדרך
רבי יעקב אמר ר' חסדא
יכי מצלי' לה אמר חסדא אמר
שש' אמר אפילו מהלך רב
שש' הו' קאולי' באורחא קם

קא מעציל א"ל רב שש
קא עביד רב חסדא אמר
צלי א"ל אוקמן נמי לידי
נו טוב אל תקרא רע. מאי
נו לחפלה חפלה היבינו בעי
תתא וג' בתרייתא וכי מטי
בעי למהדר לצלוי בתפלה
י לצלוי לא ג' קמייא ולא
כי מטי לביתיה בעי למהדר
י היבינו מיהר תפלה חפלה
מהדך: הוה רובך על החמור
ה רובך על החמור והגע זמן
לו מי שיאחו את חמורו ירד
לא ואם לאו ישב במקומו
אומר 'בין כך ובין כך ישב
ל לפי שאין דעתו מיושבת
נא ותיימא רבי יהושע בן
י: ית"ר *סומא ומי שאינו
ה הרוחות יכין לבו כנגד
שנא' ויהתפללו אל ה' היה
כין את לבו כנגד ארץ ישראל
ו אלץ דרך ארצם היה עומד
יכין את לבו כנגד ירושלים
ללו אל ה' דרך העיר אשר
ימד בירושלים יכין את לבו
ה המקדש שנאמר ויהתפללו
ה היה עומד בבית המקדש
כנגד בית קדשי הקדשים
פללו אל המקום הוה היה
דשי הקדשים יכין את לבו
פירות *היה עומד אחורי בית
עצמו כאילו לפני הכפורת
ממרח מחזור פניו למערב

פניו למורה בדרום מחזיר פניו
אל מכונין את לבם למקום אור
מגדל דוד צוארך בניו לתלם
ולוי כ"י הוּו בעו למיפך
ק"ש קרו כמאן כי האי תנא
פר תוקע לולב ומנענע מגילת
לישב בקרון או בספינה מר
בין כך ובין כך קורא ק"ש
קמפלגי מר סבר תפלה מ
עדיף מרימור ומר זוטרא
והדר נפקא לפרקא רב אי
ה אתי לכיתיה הדר ומצלי מ
מר זוטרא אמר להו מריחא
אמר להו לא חזינא להו לא
לעזר בן עזריה אומר אין תמ
עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה
פטור מתפלת המוספין: (גמ' ר
עיר ת"ק סבר פטור ור' יהודה
מר רב הלכה כר' יהודה שאמר
ומרת דאמר שמואל מימי לא

ה: פטור ולרצי יהודה אין יחיד פטור

